

Література

1. Дорошенко Л.М., Бистра А.О. Деякі аспекти укладання шлюбного договору: Форум права, № 4. 2013. С. 93–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2013_4_18 (дата звернення: 17.04.2024).
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 02.04.2020 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 17.04.2024).
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 18.04.2024).

УДК 347.63(043.2)

Жуда В.І., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Погребняк М.В., к.ю.н.

УМОВИ ЧИННОСТІ ЗАПОВІТУ. РОЛЬ СВІДКІВ ПРИ СКЛАДАННІ ЗАПОВІТУ

Заповіт є одним із найпоширеніших способів розпорядження майном на випадок смерті. Втім, щоб заповіт був чинним, необхідно дотримуватися цілої низки законодавчо встановлених вимог. Важливу роль при посвідченні заповіту відіграють свідки.

Питання умов чинності заповіту та ролі свідків є надзвичайно актуальними, адже від їх дотримання залежить подальша реалізація волі заповідача. Недійсність заповіту внаслідок порушення встановлених вимог може призвести до спорів між спадкоємцями та невиконання останньої волі заповідача. Тому дослідження цієї теми має важливе як теоретичне, так і практичне значення.

Відповідно до частини 2 пункту 16 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року № 7 «Про судову практику у справах про спадкування» заповіт є правочином для дійсності якого закон вимагає обов'язкового дотримання встановленої форми, тому на нього поширюються загальні положення про правочини, якщо у книзі шостій ЦК України немає відповідного правила [2].

У зв'язку із цим зміст заповіту має відповідати загальним умовам дійсності правочину, встановленим статтею 203 ЦК України, зокрема: зміст заповіту не може суперечити ЦК України, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам; особа, яка вчиняє заповіт, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності; волевиявлення заповідача має бути вільним і відповідати його внутрішній волі; заповіт має вчинятися у формі, встановленій законом; заповіт має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним [3].

Зміст вчиненого заповіту — це сукупність розпоряджень заповідача (заповідальних розпоряджень), сформульованих у ньому. Слід погодитися з І.В. Милінковою про поділ таких розпоряджень на дві групи, а саме: загальні розпорядження, без яких жоден заповіт не може існувати; особливі розпорядження заповідача, які він може зробити у заповіті. До загальних розпоряджень відносяться розпорядження щодо призначення спадкоємців (ст. 1235 ЦК України) та розпорядження щодо визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом (ст. 1236 ЦК України). До спеціальних розпоряджень відносяться розпорядження про: заповідальний відказ (ст. 1237-1239 ЦК України); покладення на спадкоємця інших обов'язків (ст. 1240 ЦК України); підпризначення спадкоємця (ст. 1244 ЦК України); встановлення сервітуту (ст. 1246 ЦК України); призначення виконавця заповіту (ст. 1286 ЦК України) [5].

Тому, за загальним правилом, заповіт укладається у письмовій формі та посвідчується нотаріально. Загальні вимоги до чинності заповіту регламентуються главою 85 Цивільного кодексу України [1].

Особливе значення має інститут свідків при посвідченні заповіту. При посвідченні заповіту в окремих випадках обов'язковою є присутність свідків. Згідно ч. 2 ст. 1253 Цивільного кодексу України, присутність не менш як двох свідків при посвідченні заповіту є обов'язковою при посвідченні заповіту іншою посадовою, службовою особою і якщо заповідач через фізичні вади не може сам прочитати заповіт [1]. В цих випадках присутність щонайменше двох свідків є обов'язковою. В інших випадках свідки залучаються лише на вимогу заповідача. При цьому кількість свідків законом не обмежена, але зазвичай не перевищує 5-7 осіб.

До свідків висуваються спеціальні вимоги щодо віку, дієздатності, відсутності заінтересованості тощо (ст. 1253 ЦК). Ними можуть бути лише повністю дієздатні особи. Не можуть бути свідками: нотаріус чи інша особа, що посвідчує заповіт; спадкоємці за заповітом та члени їх сімей; особи, які не здатні прочитати чи підписати заповіт. Їхня відсутність у визначених законом випадках перетворює заповіт на нікчемний правочин.

Утім, при посвідченні інших правочинів (спадкового договору, договору довічного утримання) свідки підписують документ, не знайомлячись з його змістом, що відповідає принципу таємниці нотаріальних дій. У суді вони зможуть свідчити лише про певні обставини посвідчення правочину.

Отже, неухильне дотримання всіх умов чинності заповіту, в тому числі щодо залучення свідків, є запорукою реалізації останньої волі заповідача, попередження спорів між спадкоємцями та оспорювання заповіту після смерті заповідача, а інститут свідків при посвідченні заповіту слугує додатковою гарантією вільного волевиявлення заповідача

та законності дій нотаріуса, що забезпечує в подальшому виконання останньої волі заповідача.

Література

1. Цивільний кодекс України. *Офіційний веб-портал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n5826> (дата звернення: 22.04.2024).

2. Про судову практику у справах про спадкування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 трав. 2008 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08> (дата звернення: 22.04.2024).

3. Михайлів М.О. Спадкування за заповітом в умовах рекодифікації цивільного законодавства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 22-26. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/10/5.pdf> (дата звернення: 22.04.2024).

4. Заїка Ю.О. Спадкове право в Україні: становлення і розвиток: монографія. 2-е вид. Київ: КНТ, 2007. 288 с.

5. Жилінкова І.В. Актуальні проблеми спадкового права України: матеріали до семінару. Харків. Ксілон. 2009. С. 3-11.

УДК 347.63(043.2)

Козьма І.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Гетьманцева Н.Д., д.ю.н., професор

ГІДНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ОСНОВАДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Гідна оплата праці є ключовим елементом соціальної держави, оскільки вона забезпечує достойні умови для життя громадян і сприяє соціальній справедливості. Коли працівники отримують адекватну оплату за свою працю, це стимулює їхню продуктивність, підвищує їхню мотивацію та покращує загальний рівень життя. Гідна оплата також сприяє зменшенню відчуття соціальної нерівності та боротьбі з бідністю. Це не лише мінімальна сума, яку працівник отримує за свою працю, але й така оплата, яка забезпечує достатній рівень життя, дозволяє забезпечити себе та свою сім'ю не лише базовими потребами, але й забезпечує можливість для освіти, розвитку та покращення якості життя. Гідна оплата також враховує різноманітні аспекти працівника, такі як його вміння, кваліфікація, працездатність, а також умови, в яких він працює.

Соціальна держава повинна забезпечити механізми для гарантування гідної оплати праці через регулювання мінімальних зарплат, створення